

Handlingsplan utifrån Skolinspektionens förelägganden i beslut för fritidshem i Ekerö kommun 2014-11-03

Bedömningsområde

Trygghet och studiero

- Erbjuda eleverna en hälsosam vistelsemiljö som stödjer deras lärande.
- Se till att personal som får kännedom om att en elev anser sig ha blivit utsatt för kränkande behandling anmäler detta till rektorn.
- Se till att fritidshemmen har en plan mot kränkande behandling som utgår från fritidshemmens behov och verksamhet enligt författningens krav

Åtgärder för att utveckla bedömningsområdet

I kommunfullmäktiges beslut om investeringsbudget för perioden 2015 - 2018 finns investeringsmedel avsatta för omfattande reoveringar och ombyggnationer av skolor i kommunen. Investeringsbesluten utgår från nämndens kapacitetsplanering. I planeringen av dessa arbeten sker ett nära samråd mellan Fastighetskontor, produktionsledning och skolledning för att tillgodose kraven på ändamålsenliga lokaler för en fritidshemsverksamhet som stödjer elevernas utveckling och lärande. För att dessa lokaler ska bli ändamålsenliga ur ett fritidhemperspektiv kommer en specifikation för en god lärandemiljö på fritidshem att tas fram.

I ett kortare perspektiv redovisar ansvariga rektorer insatser till nämndkontor för att utveckla lärmiljöerna i fritidshemmen med fokus att de ska vara trygga och lärorika. Det kan handla om förbättringar i den fysiska miljön men också i hög grad om kompetensutvecklingsinsatser samt organisatoriska anpassningar.

Kommunen har utarbetat en rutin för anmälan om kränkande behandling som gäller för förskola, skola och fritidshem. Information om rutinen har getts dels via kommunens intranet men också vid chefsmöten. Respektive rektor har till Nämndkontoret beskrivit hur all personal fått/kommer att få kännedom om rutinen för anmälan om kränkande behandling. Under februari genomför också nämndkontoret ett särskilt

utbildningstillfälle för rektorer m.fl. syftet är bl.a. fördjupa frågeställningar kring kränkningar. Hur påverkar förhållningssätt, miljöernas utformning, aktiviteter m.m. förekomst av kränkningar.

Fritidshemmen är en del av respektive grundskola för de lägre grundskoleåren. I varje grundskolas likabehandlingsplan och plan mot kränkande behandling ska fritidshemmens verksamhet och behov tydligt framgå.

Hur genomförandet av åtgärderna planeras

Ombyggnationer genomförs i enlighet med kommunfullmäktiges beslut om investeringsmedel för respektive skola och efter begäran om ianspråktagande av dessa medel hos kommunstyrelsen.

Arbetet med att ta fram en specifikation för god lärmiljö i fritidshem görs under våren 2015 i samverkan med fritidspersonalens nätverk.

Respektive berörd grundskola har till nämndkontoret redovisat utvecklingsinsatser under vårterminen 2015 för att utveckla fritidshemmens lärmiljöer.

Under 2015 senast i samband med att skolorna gör sin årliga planering ska det för respektive grundskola med fritidshem tydligt framgå i likabehandlingsplanen fritidshemmens verksamhet och behov.
Ansvarig är respektive rektor.

Tidplan och ansvariga

Planerade ombyggnationer enligt kommunfullmäktiges beslut genomförs under investeringsperioden 2015 – 2018. Nämnd/nämndkontor har det övergripande ansvaret. Operativt ansvariga är Fastighetskontor och produktionsledning. Som exempel kan följande nämnas: ombyggnationer och anpassningar av lokaler pågår vid Närlundaskolan (klart 2015) och Färentuna skola (klart 2016), projektering pågår för Ekebyhovsskolan och planering pågår för Sanduddens skola.

Ansvariga för arbetet under våren 2015 att ta fram en specifikation för god lärmiljö i fritidshem är ledningen för den kommunala produktionen.

Utvecklingsinsatser för att lärmiljöerna ska vara trygga och lärorika har inletts och kommer att pågå under vårterminen 2015. Ansvarig är rektor.

Personal vid fritidshem ska under februari 2015 ha fått kännedom om rutinerna för anmälan av kränkande behandling. Ansvarig för att personal får kännedom är rektor.

Uppföljning och utvärdering

Investeringar följs upp i samband med den ekonomiska delårsredovisningen till nämnden, samt årlig verksamhetsberättelse.

Specifikationen för god lärmiljö vid fritidshem rapporteras till nämnd hösten 2015.

Uppföljning/utvärdering av genomförda utvecklingsinsatser för trygga och lärorika lärmiljöer görs i skolornas kvalitetsdokument avseende läsåret 2014/15 och i nämndkontorets uppföljningsdialoger under hösten 2015.

Uppföljning av rutinen om anmälan av kränkande behandling görs löpande till nämnden vid varje sammanträde.

Bedömningsområde

Pedagogiskt ledarskap och utvecklingen av utbildningen vid fritidshemmen

- Bedriva ett systematiskt kvalitetsarbete på huvudmannanivå som består i planering, uppföljning, och utveckling av utbildningen. Detta arbete ska dokumenteras.
- Rektorerna tar ansvar för att det bedrivs ett systematiskt kvalitetsarbete på enhetsnivå som innefattar planering uppföljning och utveckling av utbildningen samt att detta arbete ska dokumenteras

Det systematiska kvalitetsarbete som idag bedrivs på huvudmannanivå tar sin utgångspunkt från nämndens årshjul, bilaga 1. I detta dokument framgår tidpunkter när olika uppföljnings- och utvärderingsaktiviteter äger rum. Till detta finns en utvärderingsplan som beskriver de utvärderingar som barn och utbildningsnämnden/nämndkontoret gör, bilaga 2.

Nedan redovisas huvuddragen i det systematiska kvalitetsarbetet, som det ser ut idag:

I barn och utbildningsnämndens verksamhetsplan beskrivs förutsättningarna och en övergripande analys görs. Därefter skrivs övergripande strategier fram som ligger till grund för de utvecklingsåtgärder och den riktning som nämnden pekar ut inför nästkommande år.

Utifrån skollagens krav där varje förskola/skola ska bedriva systematiskt kvalitetsarbete och där verksamheten kontinuerligt ska planeras, följas upp, utvärderas och utvecklas har Ekerö kommun tagit fram en gemensam mall för ändamålet. Kvalitetsdokumentet, som Ekerö valt att kalla detta dokument, är en del i detta systematiska kvalitetsarbete och lämnas till nämndkontoret i mitten av september för föregående läsår. I kvalitetsdokumentet analyseras förskolorna och skolorna sina resultat och utifrån analyserna formuleras utvecklingsförslag till nästa läsår.

Efter att förskolan/skolan har lämnat in kvalitetsdokumentet genomför nämndkontoret uppföljningsdialoger med samtliga enheter. Dialogerna sker på respektive enhet, i vissa fall med förskolechef/rektor och i andra fall tillsammans med enhetens ledningsgrupp. För att systematisera och få struktur på samtalen/dialogerna används ett frågeunderlag. Syftet är att följa upp nämndmålen och fördjupa bilden av resultaten från kundenkäten och enheternas kvalitetsdokument.

I barn och utbildningsnämndens verksamhetsberättelse summeras och analyseras det gångna året. Utgångspunkten tas från verksamhetsplanen för det aktuella året och fokus ligger på vad som gjorts och hur det gått. Detta bildar sedan underlag för nästkommande verksamhetsplan. I verksamhetsberättelsen görs också en fördjupad resultatsammanställning och analys.

Ca fyra gånger per år samlar nämndkontoret alla förskolechefer och rektorer (både kommunala och fristående). Dagarna har olika teman beroende på vad som ligger på agendan. Till exempel togs kvalitetsdokumentet fram till stora delar vid dessa nämndkontorsdagar. Genom workshops och andra diskussionsövningar tog kvalitetsdokumentmallen form.

Ett annat exempel på ämnen för nämndkontorsdagarna är genomgång av rutinen för anmälan om kränkande behandling eller trakasserier samt genomgång och diskussion av vad som står i styrdokumentet kopplat till detta. Vid behov delas förskolecheferna och rektorerna utifrån regiform. Det beror av vilken fråga som behöver diskuteras, dvs. om det handlar om frågor av tillsyns- eller huvudmannakaraktär.

Under verksamhetsåret görs observationer inom utvärderingssamarbetet Våga Visa¹ och en kundenkät till föräldrar i förskola, förskoleklass, åk 2, 5 och 8 samt elever i åk 5 och 8.

---

¹ För mer information angående observationsmetoden och Våga Visa samarbetet se <http://www.ekero.se/Utbildning-och-barnomsorg/Mal-och-organisation-kvalitet/Vaga-Visa/VAGA-VISA-Utbildning/>

Kundenkäten till föräldrar med barn i förskoleklass och åk 2 innehåller ett specifikt avsnitt med frågor avseende fritidshem och berör elevens inflytande, personalens kompetens, om verksamheten är stimulerande, samarbete mellan fritidshem och hem samt samarbete mellan skola och fritidshem.

Åtgärder för att utveckla bedömningsområdet

Fritidshemmens verksamhet behöver synliggöras och lyftas fram i det systematiska kvalitetsarbete som redan görs. Därutöver kommer huvudmannens systematiska kvalitetsarbete att utvidgas och fördjupas, och då ingår fritidshemmen som en självklar del i detta utvecklingsarbete. Detta utvecklingsarbete kommer att redogöras i svaret till Skolinspektionen som avser det kommunövergripande beslutet som ska lämnas senast den 23 april 2015.

Skolorna omfattas i huvudmannens systematiska kvalitetsarbete bl.a. när de ska leverera underlag till huvudmannen, men förutom detta behöver många skolor fördjupa och utvidga det systematiska kvalitetsarbetet lokalt på skolan, vilket också framkommer i några av Skolinspektionens skolbeslut.

Hur genomförandet av åtgärderna planeras

Ett utvecklingsarbete med fokus systematiskt kvalitetsarbete har inletts under våren/sommaren 2014. Inledningen av detta utvecklingsarbete tog sin utgångspunkt i Skolinspektionens tillsyn av hur huvudmannen styr mot nationella som genomfördes i Ekerö december 2013. Med anledning av Skolinspektionens regelbundna tillsyn hösten 2014 har denna arbetsgrupp även inkluderat de förelägganden som framkommer i denna tillsyn som avser systematiskt kvalitetsarbete.

Arbetsgruppen består av fem rektorer och nämndkontorets utvecklingsledare/utvärderingsexpert. Arbetsgruppen kommer att genomlysna det systematiska kvalitetsarbetet på olika nivåer och utarbeta förslag avseende mål och indikatorer för värdegrundsarbetet och kunskapsresultaten samt metoder för uppföljning och utvärdering. Arbetsgruppen kommer också att fokusera på analys och hur analyserna kan utvecklas på alla nivåer. Analyserna behöver bygga på genomtänkta uppföljningar och bidra till slutsatser där värdegrunds- och kunskapsresultaten kopplas samman. Dessa analyser bidrar i nästa skede till slutsatser och formuleringar av utvecklingsområden. I detta utvecklingsarbete är fritidshemmen en viktig del. Frågor att ta ställning till när det gäller fritidshemmen är bl.a:

- hur stödjer huvudmannen rektorerna i deras ledarskap på fritidshemmen?
- hur säkerställer huvudmannen en god samverkan mellan fritidshem, förskoleklassen och skolan på de enskilda skolenheterna?

- vad gör huvudmannen för att understödja det systematiska kvalitetsarbetet på fritidshemmen?
- vilken information inhämtar huvudmannen om fritidshemmen till det systematiska kvalitetsarbetet?
- hur ställer huvudmannen upp mål för fritidshemmen?
- hur utvärderar huvudmannen resultaten i förhållande till dessa mål och fritidshemmens uppdrag?
- hur vet huvudmannen att kvaliteten på fritidshemmen i kommunen är likvärdig?

Nämndens verksamhetsplan och verksamhetsberättelse kommer att utvecklas i syfte att lyfta fram och synliggöra fritidshemmens verksamhet. Det samma gäller för de uppföljningsdialoger som nämndkontoret genomför med alla enheter. De frågeunderlag som används i samband med uppföljningsdialogerna kommer att utvecklas i allmänhet och när det gäller fritidshemmen i synnerhet.

Redan idag finns en kundenkät med ett frågebatteri avseende fritidshem som besvaras av föräldrar med barn i åk förskoleklass och åk 2. Dessa frågor behöver på ett tydligare sätt lyftas in i huvudmannens och enheternas systematiska kvalitetsarbete. Alla frågor i kundenkäten kommer att ses över under 2015. När det gäller de observationer som genomförs inom ramen för Våga Visa finns idag ett avsnitt som fokuserar på fritidshem. Denna del av observationen kommer att utvecklas vidare.

När det gäller enheternas fördjupade och utvidgade systematiska kvalitetsarbete lokalt på skolan avser nämndkontoret be nämnden att ge i uppdrag till produktionsledningen att rektorerna/skolan ska formulera handlingsplaner för förflyttning, dvs. där skolan kartlägger, identifierar, analyserar och kommer med utvecklingsförslag där konkreta förflyttningar kan följas upp och utvärderas. I uppdraget ingår också att skolorna ska redovisa en skiss/modell/organisation avseende det lokala systematiska kvalitetsarbetet. Nämndkontoret har också för avsikt att lyfta fram det nätverksarbete som redan pågår. Samarbetet mellan de kommunala fritidshemmen behöver uppmuntras, stödjas och vidareutvecklas.

Tidplan och ansvariga

Redovisningen av Ekerö kommuns systematiska kvalitetsarbete på huvudmannanivå kommer att presenteras i svaret till Skolinspektionen, som avser det kommunövergripande beslutet som ska lämnas senast den 23 april 2015. Redovisningen kommer att omfatta alla skolformer och där redogörs också för hur det systematiska kvalitetsarbetet ska dokumenteras. Barn och utbildningsnämnden/Chefen för nämndkontoret

Arbetsgruppen som ska genomlysa det systematiska kvalitetsarbetet och utarbeta förslag på hur arbetet kan fördjupas och vidgas har möten en gång i månaden under vårterminen. Ansvariga: Rektorer samt Uppföljning o utvärderingsexpert.

Arbetet med att utveckla nämndens verksamhetsplan och verksamhetsberättelse kommer att pågå under vårterminen och början av höstterminen 2015. En utvecklad struktur för verksamhetsplan kommer att presenteras till hösten 2015 och när det gäller struktur för verksamhetsberättelse oktober/november 2015. Ansvarig: Chef nämndkontor.

Arbetet med att se över frågorna i kundenkäten kommer att ske under vårterminen 2015. Översynen sker inom ramen för utvärderingssamarbetet Våga Visa. Utveckling kommer att ske avseende den del i observationen som avser fritidshem. Även denna översyn sker inom ramen för Våga Visa. Ansvarig: utvecklingsledare nämndkontoret.

Nämndens uppdrag till produktionsledning att rektorerna/skolan ska formulera handlingsplaner kring ett utvidgat och fördjupat systematiskt kvalitetsarbete på lokal nivå ska redovisas till nämndkontoret i september 2015. Ansvarig Chef nämndkontor, produktionschef

Nämndkontoret har också för avsikt att lyfta fram det nätverksarbete som redan pågår. Samarbetet mellan de kommunala fritidshemmen behöver uppmuntras, stödjas och vidareutvecklas. Ansvariga: Nämndkontor, produktionsledning, rektorer.

Uppföljning och utvärdering

Uppföljning av denna plan sker kontinuerligt i de avstämningsmöten som nämndkontoret och produktionsledningen har varje månad. Utvärdering av denna plan avseende Skolinspektionens förelägganden när det gäller fritidshem i Ekerö kommun sker i januari 2016. Dokumentation av denna utvärdering görs i huvudmannens verksamhetsberättelse för 2015.

kvalitetsdokumenten för 2015 ska även innefatta handlingsplaner för ett utvidgat och fördjupat systematiskt kvalitetsarbetet på lokal nivå. Effekter av handlingsplanerna redovisas i nästkommande års kvalitetsdokument.

Bedömningsområde

Personalkompetens

- Personalen vid samtliga fritidshem ska ha sådan utbildning och erfarenhet för de uppgifter de ska bedriva så att elevernas utveckling och lärare främjas.

Åtgärder för att utveckla bedömningsområdet

Bristen på fritidspedagoger eller annan högskoleutbildad personal med motsvarande utbildning är i hög grad strukturell och kan i endast begränsad utsträckning påverkas av kommunen. Först i ett läge då betydligt fler utbildas inom området kan andelen pedagogiskt högskoleutbildad personal börja närma sig den genomsnittliga andelen för riket.

Barn och utbildningsnämnden har i budget för 2015 avsatt särskilda stimulansmedel för att för att underlätta för anställda vid fritidshem att till viss del på arbetstid vidareutbilda sig till fritidspedagoger.

Nämnden har även avsatt medel för kompetensutveckling i syfte att nå en högre måluppfyllelse. Medlen avser såväl grundskola som fritidshemsverksamhet. Inom ramen för dessa kommer utrymme att ges för kompetensutveckling för fritidshemspersonal.

Rektorer, lärare för fritidshem och övriga pedagoger vid fritidshemmen kommer genomgå en kompetensutveckling med fokus att utifrån aktuell forskning erbjuda strategier för personal att utveckla ett systematiskt kollegialt lärande ur ett fritidsperspektiv.

Det nätverk som startats av 4 fritidshem kommer att utvecklas till att omfatta samtliga fritidshem. Avsikten är att regelbundna nätverksträffar med fritidshemspersonal ska hållas. Den pedagogiska planeringen för fritidshemmens verksamhet kommer att vare ett fokusområde.

Hur genomförandet av åtgärderna planeras

Stimulansmedel för underlätta för anställda vid fritidshem att vidareutbilda sig till fritidspedagoger beslutas av nämnden efter ansökan från rektor. Den anställde ska ha högskolebehörighet, varit anställd en viss tid och blivit antagen till fritidspedagogutbildning.

Kompetensutvecklingsmedel är ett anslag inom nämnden budget där grundskolor med fritidshem 1 gång per år kan ansöka om medel med syfte att nå högre måluppfyllelse. Medlen fördelas av nämnden utifrån elevantal och att ansökan är i enlighet med syftet.

Kompetensutveckling för ett systematiskt kollegialt lärande kommer att genomföras av forskare inom området på uppdrag av produktionsledningen. Ett antal utbildningstillfällen genomförs. Litteraturstudier och olika grupp eller enskilda uppgifter mellan utbildningstillfällena.

Utvecklingen av fritidshemmens nätverk inleds under vårterminen 2015 och vara etablerat innan årets slut. Minst en gång per termin genomförs nätverksträffar. Samtlig personal ska ges möjlighet att delta.

Tidplan och ansvariga

Insatserna genomförs under 2015 med en huvuddel under vårterminen

Ansvariga: chef nämndkontor, förskoleansvarig, produktionschef, rektorer

Uppföljning och utvärdering

Stimulansmedel för underlätta för anställda vid fritidshem att vidareutbilda sig till fritidspedagoger och medel avsatt för högre måluppfyllelse följs upp i den reguljära verksamhetsuppföljningen.

Kompetensutveckling för ett systematisk kollegialt lärande och utvecklingen av fritidshemmens nätverk följs upp i skolornas kvalitetsdokument avseende läsåret 2014/15 och i nämndkontorets uppföljningsdialoger under hösten 2015.

Bedömningsområde

Gruppsammansättnings lämplighet

- Följa upp och utvärdera elevgruppernas sammansättning och storlek så att omsorgen och det pedagogiska uppdraget kan tillgodoses i fritidshemmet.

Åtgärder för att utveckla bedömningsområdet

Elevgruppernas sammansättning och storlek i fritidshemmen kommer i det utvidgade och breddade systematiska kvalitetsarbetet att följas upp och utvärderas. Årliga analyser kommer att efterfrågas från rektorerna. Analyserna dokumenteras och diskuteras i uppföljningsdialoger.

En specifikation för god pedagogisk lärmiljö kommer att utarbetas under våren 2015. Materialet ska ligga till grund för att dels inom givna lokalramar organisera verksamheten utifrån varje barns behov och förutsättningar och dels se över eventuella lokalbehov.

Arbetet med att ta fram en materialet görs i samverkan med fritidspersonalens nätverk.

Hur genomförandet av åtgärderna planeras

Uppföljning av fritidshemmen ska tydliggöras genom att specifika utvärderande frågor kring fritidshemmens verksamhet lyfts fram i de årliga kvalitetsdokumenten.

Specifikationen för god lärmiljö i fritidshem är en utgångspunkt för skolors och huvudmannens analyser och bedömning av utvecklingsinsatser.

Tidplan och ansvariga

Arbetet med god ped. miljö redovisas i särskild ordning augusti/september 2015.

Specifika frågor om fritidshemmens verksamhet och om elevgruppernas storlek och sammansättning lyfts in underlaget för skolornas kvalitetsdokument som redovisas september 2015.

Ansvariga: chef nämndkontor, produktionsledning, rektorer.

Uppföljning och utvärdering

Arbetet med god pedagogisk miljö redovisas i barn och utbildningsnämnden hösten 2015.

Utifrån skolornas analys av elevgruppernas sammansättning och storlek i kvalitetsdokumenten görs en uppföljningsdialog med rektor under hösten 2015.. Redovisning till barn och utbildningsnämnde sker därefter i den reguljära verksamhetsuppföljningen.